

محور اصلی این شماره:

جهاد تبیین

فصلنامه علمی-دانشجویی عصر
سال پنجم، شماره هشتم، بهار ۱۴۰۱
قیمت ۴۵۰۰

عصر

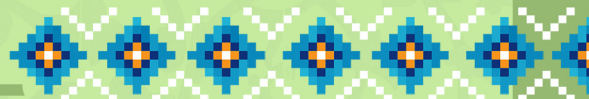
• نسبت جهاد تبیین و آموزه
امر به معروف و نهی از منکر

• انتقاد سازنده

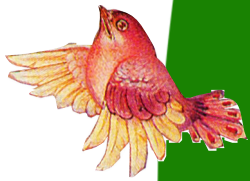
• واکاوی دستاوردهای سیاسی
جهاد تبیین از منظر قرآن

جهاد تبیین

四季平安

فصلنامه علمی-دانشجویی **عصر جوان**
صاحب امتیاز: انجمن علمی هیات دانشگاه شیراز
شماره مجوز: ۶۱۸/ک ن ش

مدیر مسئول و سردبیر: سیده محبوبه کشفی

هیأت تحریریه:
حمید ایماندار، سیده محبوبه کشفی، آمنه امیدی، زهرا شمشیری

طراح گرافیک و صفحه‌آرا: **مضیالولاد**
ویراستار: سیده محبوبه کشفی

هیأت داوران:
دکتر منصوره رحمانی، دکتر قاسم کاکایی، دکتر محمد مهدی آجیلیان، دکتر محمد باقر عباسی،
دکتر زهرا قاسم نژاد، دکتر علی اکبر کلانتری، دکتر محمدجواد سلمانپور،
دکتر مجتبی جاویدی، دکتر صبورا حاج علی اورک پور.
استاد مشاور انجمن هیات: دکتر منصوره رحمانی

راه‌های ارتباط با نشریه
ایمیل: asr.nashrieh329@gmail.com
تلفن: ۰۹۱۷۸۱۴۴۹۲۷

- ۵ در محضر قرآن
- ۶ جهاد تبیین، ضرورت امروز
- ۷ واکاوی دستاوردهای سیاسی جهاد تبیین از منظر قرآن
- ۱۰ انتقاد سازنده
- ۱۱ نسبت جهاد تبیین و آموزه امر به معروف و نهی از منکر
- ۱۴ مناسبت‌ها
- ۱۵ نقش عدالت در حکمرانی اسلامی از منظر روایات
- ۱۸ تبیین عرفان‌های کاذب
- ۱۹ در محضر روایت
- ۲۰ معرفی کتاب

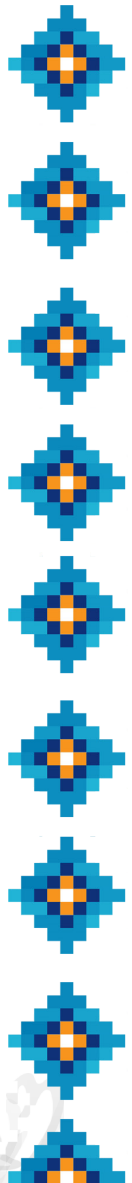

شرایط پذیرش مقالات

نویسندگان محترم و همراهان نشریه عصر، به منظور بهبود مراحل دریافت و انتشار متن‌ها به نکات ذیل توجه فرمایید؛

- * هر مقاله حدود ۷ الی ۱۰ صفحه کاغذ A4 باشد.
- * کلیدواژگان (۵ تا ۷ واژه) پس از چکیده قرار گیرد.
- * نوشته‌ها با نرم افزار Word ۲۰۱۳ یا Word ۲۰۱۰ و فونت B Lotus و اندازه‌ی ۱۴ از طریق راه‌های ارتباطی مذکور در صفحه شناسنامه ارسال شود.
- * مشخصات نویسنده یا نویسندگان از جمله نام و نام خانوادگی، پست الکترونیکی و عکس ارسال شود.
- * فایل‌های خود را به دو صورت Word و Pdf جهت جلوگیری از اتصال حروف، ارسال شود.

از همکاری و حسن توجه شما مخاطبان محترم بسیار سپاسگزاریم

در محضر قرآن

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيَطِيعُونَ
اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

و مردان و زنان با ایمان، دوستان یکدیگرند، که به کارهای پسندیده وا می‌دارند، و از کارهای ناپسند باز می‌دارند، و نماز را بر پا می‌کنند و زکات می‌دهند، و از خدا و پیامبرش فرمان می‌برند. آنانند که خدا به زودی مشمول رحمتشان قرار خواهد داد، که خدا توانا و حکیم است.

توبه/ ۷۱

در این میدان وارد بشوید

سخن سردبیر

جهاد تبیین، ضرورت امروز

زندگی جمعی انسان‌ها به گونه‌ای است که هر انسانی باید، افزون بر توجه به امکان زندگی سالم و بقای خود، به اطرافیان و تعامل با آن‌ها نیز توجه داشته باشد. گاه انسان در روابط اجتماعی خویش با افرادی مواجه می‌شود که دارای هدف مشترک نیستند و به بیانی دیگر، آن‌ها هدفی مقابل با اهداف ما دارند که در این صورت دشمن منافع و اهداف ما خواهند شد. در طی تاریخ، وجود منافقان و دشمنان غیر قابل انکار بوده است اما هوشیاری و آگاهی به مسائل روز و نحوه صحیح برخورد با آن‌ها بسیار مهم است. امیرالمومنین حضرت علی (ع) در نهج البلاغه همه انسان‌ها را بدین مسئله توجه داده است: «وَاللَّهِ فِي الْجِهَادِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَالسَّبِيلِ اللَّهِ» (نهج البلاغه، نامه ۴۷) توجه به ضرورت جهاد با اموال، جان و زبان امری است که در هر دوره تاریخی بدان باید پرداخته شود. همانطور که در سخنرانی‌های متعدد مقام معظم رهبری به مسئله‌ی مهم و حیاتی «جهاد تبیین» تذکر داده شده است. از این رو، بنا بر اهمیت مسئله و نقش آن در سلامت افراد و جوامع، تمامی افراد با به کارگیری هوشمندانه‌ی اصول صحیح می‌توانند دشمن را از نیرنگ و فریب مایوس کنند.

این شماره از نشریه با محوریت موضوع «جهاد تبیین» در اختیار شما خوانندگان محترم قرار خواهد گرفت تا بدین طریق سهم کوچکی در آگاهی‌بخشی بدین مهم داشته باشیم. در این جا بر خود لازم می‌دانم که از تمامی اساتید محترم، اعضای هیأت تحریریه نشریه و دانشجویان محترمی که با ارسال مطالب خود در قالب مقالات علمی، یادداشت و معرفی کتاب بر غنای نشریه افزودند؛ تشکر و قدردانی نمایم. امید آن است که با مطرح کردن این موضوع، گامی در جهت حفظ اقتدار ماندگار نظام جمهوری اسلامی برداشته شود.

سیده محبوبه کشفی
مدیر مسئول و سردبیر نشریه عصر

مقاله

واکاوی دستاوردهای سیاسی جهاد تبیین از منظر قرآن

آمنه امید*
* دانشجوی دکتری دانشگاه شهید چمران اهواز - omodi7092@yahoo.com - ۰۹۱۷۲۴۵۶۳۷۷

چکیده

تغییر در باورهای مردم یکی از مهمترین عوامل موثر در جنگ نرم می‌باشد که دشمن با بهره‌گیری از آن سعی در تحقق نقشه‌های خویش دارد و آن را دستاویزی برای رسیدن به اهدافش می‌داند. قاعدتا آن‌چه در این میان مهم است و باید بیش از هر چیزی مورد توجه قرار گیرد ارائه‌ی راهکارها و موانع موثر و کارآمد جهت جلوگیری از محقق شدن اهداف دشمن است. از طرفی گسترش دامنه‌ی استفاده از اینترنت و سهولت ارائه‌ی اطلاعات در آن، زمینه‌ی تحقیق این اهداف را نیز فراهم کرده است؛ به عبارتی اگرچه نباید نقش بسیار مهم پیشرفت تکنولوژی، عصر اطلاعات و ارتباطات در موفقیت‌ها را انکار کرد اما نباید فراموش کرد که این عرصه، عرصه‌ای جدی برای پیروز شدن در جنگ نرم و تحلیل و تمیز حق از باطل است. یکی از اساس‌ترین و مهمترین راهکارها و موانع برای مقابله با ایدئولوژی‌های دشمن، جهاد تبیین می‌باشد. رسیدن به این مهم نیازمند تقویت و تحکیم رسالت افراد در این عرصه می‌باشد زیرا دستاوردهای حاصل از جهاد، عاملی برای پیروزی در تمامی عرصه‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی، اجتماعی و به طور کلی اهداف و آرمان‌های یک جامعه است. بنابراین، پژوهش حاضر به روش توصیفی-تحلیلی، به منظور ارائه‌ی دستاوردهای جهاد تبیین از منظر قرآن کریم پرداخته است؛ نتایج حاصله نشان می‌دهد مهمترین دستاوردهای حاصله عبارتند از: مقابله با تحریف در حقیقت نظام، پرورش دادن، رشد بصیرت و تدبیر در میان آحاد مردم، مبارزه با ورود و نفوذ دشمن و پیاده شدن نقشه‌های شوم آنان، تلاش برای استوار ماندن اقتدار نظام اسلامی در تمامی عرصه‌ها.

واژگان کلیدی: تحلیل، واکاوی، جهاد، جهاد تبیین، قرآن، جنگ نرم.

۱- مقدمه

دشمن با استفاده از جنگ رسانه‌ای و پیشرفت‌های صورت‌گرفته در این حوزه می‌کوشد، چهره واقعی و حقیقی اسلام و نظام اسلامی را تغییر دهد. تمامی این تلاش‌ها در مجموعه‌ای به نام جنگ نرم ارائه می‌شود. مقابله با دشمن باید به گونه‌ای باشد که علاوه بر تدوین، تقویت و رشد روز افزون انقلاب و آرمان‌های انقلاب اسلامی در داخل کشور، نگاه خود را برون دینی و برون کشوری کرد. رسیدن به این جایگاه نیازمند ارائه‌ی روش‌ها و راهبردهای موثر است، که جهاد تبیین را می‌توان مهمترین ابزار در این عرصه دانست.

کمرنگ دانستن دستاوردهای نظام جمهوری اسلامی، غلو کردن در مسائل و مشکلات موجود در جامعه، انکار پیشرفت‌های مختلف نظام و ... همواره دستاویزی برای حملات دشمن بوده است، لذا مهم می‌نماید که با به کارگیری جهاد تبیین، توطئه‌های دشمن را خنثی کرد و آنان را به انزوا کشاند. دشمن باید بداند که با این اقدامات نه تنها حقیقت اسلام از بین نمی‌رود بلکه چهره‌ی واقعی منحوس خود را به جهان و جهانیان معرفی می‌کند. بنابراین، معرفی و تحلیل جهاد تبیین و روش‌های صحیح به کارگیری آن از موارد مهم و قابل توجه در این عرصه می‌باشد که باید همواره و بیش از پیش به آن توجه داشت.

پژوهش حاضر درصدد پاسخ به این موضوع است که دستاوردهای حاصله از جهاد تبیین چیست و نگاه قرآن به این مسئله چگونه است؟ آیا قرآن صراحتاً به ثمرها و نتایج اشاره کرده است؟ مهمترین آیاتی که بیانگر این موضوع می‌تواند باشد، کدامیک از آیات است؟

۲- جهاد تبیین

جهاد از ریشه‌ی (ج-ه-و) و به معنای مبارزه، فعالیت و کوشش است (فراهیدی، ۱۴۰۹، ج ۳، ص ۱۲۵؛ ابن منظور، ۱۳۷۵، ج ۳، ص ۱۵۲)؛ موضوع جهاد یکی از مفاهیم اسلام است، البته باید توجه داشت واژه‌ی مذکور منحصر در معنای جنگ و خونریزی نیست بلکه تلاش و کوشش در تمامی عرصه‌ها می‌باشد.

جهاد تبیین نیز یکی از شاخه‌ها و زیرمجموعه‌های جهاد است که به معنای مقابله و مبارزه با هر گونه انحراف و تحریف در انقلاب است. توجه به این قسم از جهاد و به کارگیری نیروی متخصص و متعهد در این راستا عاملی برای تحقق اهداف و حذف فیزیکی دشمن می‌باشد. رهبر انقلاب در سال‌هایتمادی بر این مسئله تاکید داشته‌اند که مجموع صحبت‌های ایشان در کتاب جهاد تبیین گردآوری شده است. قرآن نیز به بحث جهاد تبیین پرداخته است. ما در این پژوهش برآنیم که دستاوردهای جهاد تبیین از نگاه قرآن را بررسی کنیم. مهمترین دستاوردهای جهاد تبیین از منظر قرآن عبارتند از: الف) مقابله با تحریف در حقیقت نظام؛ ب) پرورش دادن، رشد بصیرت و تدبیر در میان آحاد مردم؛ ج) مبارزه با ورود و نفوذ دشمن و پیاده شدن نقشه‌های شوم آنان؛ د) تلاش برای استوار ماندن اقتدار نظام اسلامی در تمامی عرصه‌ها.

۲-۱- مقابله با تحریف در حقیقت نظام

یکی از برنامه‌های دشمن، تحریف در حقیقت نظام اسلام و به اجرا درآوردن اهداف خود در این موضوع می‌باشد. جهاد تبیین راهبردی قاطع برای مبارزه با این خط مشی است. در طول اسلام به وفور با این نوع از حرکت دشمن رو به رو بوده‌ایم، به گونه‌ای که بعد از رحلت پیامبر (ص) و با وجود تلاش‌های حضرت (ص) در این مسیر، فرهنگ جاهلی و به دور از آداب و رسوم اسلام روی کار آمد به گونه‌ای که ولایت و سرپرستی جامعه را از جانشین بلافضل ایشان گرفته و به تثبیت موقعیت باطل خود پرداختند؛ استراتژی دشمن به گونه‌ای بود که حتی به جعل و وضع احادیث به نفع خود و حکومت پرداختند و آن‌ها را به نفع خود و حکومت خود تمام می‌کردند. قرآن کریم می‌فرماید: «وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ فَلَنُيَضِّرَنَّ اللَّهُ شَيْئًا وَ سَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ» (آل عمران/۱۴۴). (و محمد، جز فرستاده‌ای که پیش از او [هم] پیامبرانی [آمده و] گذشتند، نیست. آیا اگر او بمیرد یا کشته شود، از عقیده خود برمی‌گردید؟ و هر کس از عقیده خود بازگردد، هرگز هیچ زبانی به خدا نمی‌رساند، و به زودی خداوند سپاسگزاران را پاداش می‌دهد). در آیه‌ی مذکور، ارتداد را انقلاب و بازگشت به پشت سر، که رجوع به قهقرا و عقب عقب رفتن است نامیده و خروج از اسلام، رفتن به سوی بدترین ادیان است چنان که انقلاب (عقب عقب رفتن) زشت‌ترین صورت راه رفتن است (طبرسی، ۱۳۸۴، ج ۴، ص ۲۰۴).

۲-۲- پرورش دادن، رشد بصیرت و تدبیر در میان آحاد مردم

رشد بصیرت و تدبیر به عنوان یکی دیگر از دستاوردهای جهاد تبیین نقشه‌ای کلی و عمومی برای عوام و خواص است؛ راهبرد راه‌گشا در این زمینه، مدیریت هیجان، کنترل عواطف و احساسات است زیرا دشمن با هدف قرار دادن احساسات، ارزش‌ها، هنجارها و ... سعی در پیروزی در این عرصه از جنگ نرم را دارد.

تبیین و تشریح بصیرت و دعوت به آن از جمله مباحثی است که نیازمند وجود فردی با صلاحیت‌های لازم و کافی است تا بتواند علاوه بر رشد بصیرت و تدبیر در امور و رسیدن به حقایق، زمینه‌ای برای جذب افراد به بهترین نحو باشد و به عبارتی دیگر خود به عنوان نیرویی محرک و الگو جامعه به‌ویژه برای جوانان باشد. قرآن کریم می‌فرماید: «قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُوا إِلَى اللَّهِ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَ مَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ» (یوسف/۱۰۸). (بگو: «این است راه من، که من و هر کس (پیروی‌ام) کرد با بینایی به سوی خدا دعوت می‌کنم، و منزه است خدا، و من از مشرکان نیستم). به توحید خدا، عدل و دین او دعوت می‌کنم از روی یقین، معرفت و دلیل قاطع نه از روی تقلید (طبرسی، ج ۱۲، ص ۳۱۰).

یکی دیگر از راهکارهایی که دشمن آن را ملعبه‌ی خویش قرار می‌دهد تا بتواند آحاد یک ملت را به استعمار خود در بیاورد، بوجود آوردن حس عقب ماندگی و تهی بودن در میان آنان است تا خود را به عنوان ناجی آن‌ها و شرایطشان بداند و بتواند در این مسئله گوی سبقت را برآید. در قرآن نمونه‌های این موضوع را در داستان فرعون می‌توان عنوان کرد، فرعون با خوار و خفیف کردن قوم خود بر آن‌ها فائق آمد:

پیروی می‌کردیم.» آن روز، آنان به کفر نزدیکتر بودند تا به ایمان. به زبان خویش چیزی می‌گفتند که در دل‌هایشان نبود، و خدا به آن‌چه می‌نهفتند داناتر است).

۲-۴- تلاش برای استوار ماندن نظام اسلامی در تمامی عرصه‌ها

اقتدار اسلامی و حفظ آن همواره باید مورد توجه مسئولان نظام اسلامی باشد. وجود امنیت در یک سرزمین و تأمین آن نیازمند تلاش‌های شبانه‌روزی و بی‌وقفه‌ای است که هر گونه کوتاهی در این مسیر خطرات جبران‌ناپذیری را به بدنه و اساس یک حکومت و نظام وارد خواهد کرد که قرآن کریم همواره بر این موضوع تأکید کرده است: «وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَقْبَلْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَ مِنْ رِباطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَ عَدُوَّكُمْ وَ آخِرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَ مَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَ أَنْتُمْ لَا تظَلُمُونَ» (انفال/۶۰). (و هر چه در توان دارید از نیرو و اسبهای آماده بسیج کنید، تا با این [تدارکات] دشمن خدا و دشمن خودتان و [دشمنان] دیگری را جز ایشان - که شما نمی‌شناسیدشان و خدا آنان را می‌شناسد- بترسانید. و هر چیزی در راه خدا خرج کنید پاداشش به خود شما بازگردانیده می‌شود و بر شما ستم نخواهد رفت).

باید توجه داشت که حفظ نظام در تمامی عرصه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و ... مورد توجه می‌باشد. بنابراین جهاد تبیین را می‌توان عنصر سازنده و راهبردی متعالی در رسیدن به اهداف نظام دانست.

۳- نتیجه

جهاد تبیین یکی از شاخصه‌ها و معیارهای مهم در به ثمر رساندن و حفظ ارزش‌های انقلاب اسلامی است که رهبر معظم انقلاب، همواره بر این موضوع توجه داشته و همگان را بر آن فرا می‌خواند. ضرورت جهاد تبیین و مطرح کردن آن به گونه‌ای است که علاوه بر معرفی و تحلیل آن در تمامی اقشار جامعه، عاملی برای کوتاهی دست دشمن و حذف فیزیکی تدریجی او خواهد بود. توجه به این نوع از جهاد نیازمند به کارگیری قوایی همه جانبه دارد تا در تمامی عرصه‌ها نمود پیدا کند.

همان‌طور که بیان شد یکی از عرصه‌های مورد هدف جهاد تبیین، عرصه‌ی سیاست می‌باشد که توجه و فرمان به آن، بزرگترین مانع حرکت دشمن خواهد بود.

«فَأَسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِاسِقِينَ» (زخرف/۵۴). (پس قوم خود را سبک مغز یافت [و آنان را فریفت] و اطاعتش کردند، چرا که آن‌ها مردمی منحرف بودند).

فرعون عقول قوم خویش را سبک ساخت، لذا از او اطاعت نمودند، زیرا با مطالبی که دلیل نیست برای آنان استدلال میکرد و می‌گفت: آیا کشور مصر مال من نیست و اگر مردم عاقل بودند می‌گفتند: مالکیت انسان دلیل بر حقانیت او نیست، و لازم نیست که همراه پیامبران فرشتگانی بیاید، زیرا تنها معجزه است که دلالت بر صدق ادعای نبوت پیامبران می‌کند نه چیزهای دیگر (طباطبایی، ۱۳۷۸، ج ۱۸، ص ۱۶۶).

۲-۳- مقابله با ورود، نفوذ دشمن و پیاده شدن نقشه‌های شوم آنان

به طور کلی مقابله با اهداف و مانع شدن از ورود دشمن، راه‌های متفاوتی دارد. یکی از این موارد شناسایی عوامل و افراد دشمن به‌ویژه منافقان می‌باشد. مسئله‌ی نفاق از جمله مسائلی است که در طول تاریخ اسلام شاهد آن بوده‌ایم. منافق کسی است که چون نمی‌تواند به طور شفاف و صریح به مخالفت با مواضع و اهداف نظام اسلامی بپردازد، در ظاهر خود را مسلمان و به ظاهر متدین جلوه می‌دهد. جلوگیری و شناخت این افراد و ممانعت از ورود آنان به تشکیلات حکومت اسلامی، دقت و تلاش مضاعفی را می‌طلبد که همواره باید بدان توجه داشت و از آن غافل نشد. قرآن کریم مولفه‌ی مذکور را به عنوان یکی از معتمربین مولفه‌های حکومت معرفی می‌کند: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخِذُوا بِطَانَةَ مَنْ دُونِكُمْ لَا يَأْلُونَكُمْ خَبَالًا وَدُوًا مَا عْتَمَّ قَدِ بَدَتِ الْبُغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ وَ مَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْبَرُ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمْ الْآيَاتِ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ» (آل عمران/۱۱۸). (ای کسانی که ایمان آورده‌اید، از غیر خودتان، [دوست و] همراز مگیرید. [انان] از هیچ نایکاری در حق شما کوتاهی نمی‌ورزند. آرزو دارند که در رنج بیفتید. دشمنی از لحن و سخنشان آشکار است و آن‌چه سینه‌هایشان نهان می‌دارد، بزرگتر است، در حقیقت، ما نشانه‌ها [ی دشمنی آنان] را برای شما بیان کردیم، اگر تعقل کنید).

در آیه‌ای دیگر می‌فرماید: «وَ لِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبِعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَفْرِ يَوْمًا أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ» (آل عمران/۱۶۷). (همچنین کسانی را که دو رویی نمودند [نیز] معلوم بدارد. و به ایشان گفته شد: «بیایید در راه خدا بجنگید یا دفاع کنید.» گفتند: «اگر جنگیدن می‌دانستیم مسلماً از شما

۴- منابع

- ۱- قرآن کریم، ترجمه‌ی محمد مهدی فولادوند.
- ۲- ابن منظور، محمدبن مکرم، (۱۳۷۵)، لسان العرب، بیروت: داربیروت.
- ۳- طباطبایی، سیدمحمد حسین، (۱۳۷۸)، قم: جامعه مدرسین حوزه‌ی علمیه‌ی قم، دفتر انتشارات اسلامی.
- ۴- طبرسی، فضل بن حسن، (۱۳۸۴)، مجمع البیان، بی‌جا: ناصر خسرو.
- ۵- فراهیدی، خلیل بن احمد، (۱۴۰۹)، العین، ایران: موسسه الدار الهجره.

انتقاد سازنده

سیده محبوبه کشفی*

انتقاد به طور خصوصی: از اصول اولیه و مهم انتقاد سازنده، انتقاد به طور خصوصی است. در کنار انتقاد، نقاط قوت فرد را هم مورد تقدیر قرار دهید تا اطمینان یابد که شما خدماتش را نیز در نظر دارید و با این کار زمینه را برای پذیرش انتقاد در مخاطب فراهم می‌کنید.

انتقاد در پوشش پیشنهاد: بهتر است که انتقاد را در قالب پیشنهاد یا سوال مطرح کنید تا فرد مخاطب راحت‌تر آن را بپذیرد.

انتقاد در زمان مناسب: انتقاد

سازنده زمانی موثر واقع می‌شود که در زمان مناسب آن صورت گیرد؛ یعنی تا زمانی که شرایط حاکم بر محیط در زمان وقوع مشکل یا نارسایی از بین نرفته است، باید انتقاد کرد.

پرهیز از کنایه در انتقاد: در حین انتقاد

کردن، از کنایه زدن به فرد بپرهیزید، زیرا که این کار بیانگر عصبانیت است و تاثیری در تغییر رفتاری فرد ندارد. اگر انتقاد با کنایه همراه باشد، فرد مخاطب انتقاد شما را نمی‌پذیرد.

انتقاد از روش کار نه فرد: با

انتقاد از روش کار فرد خواهید توانست عملکرد فرد را تغییر دهید. این در حالی است که با انتقاد مستقیم از خود فرد، هیچ نتیجه‌ی مثبتی حاصل نمی‌شود.

پرهیز از افراط در انتقاد: در انتقاد

کردن افراد، تمامی کارهای آن‌ها را منفی خطاب قرار ندهید. به بیانی روشن‌تر، از الفاظ «همیشه»، «هیچ‌گاه»، «هرگز» و ... استفاده نکنید.

انتقاد مبتنی بر واقعیت‌های عینی نه برداشت‌های ذهنی:

بسیاری از انتقادهای به آن دلیل پذیرفته نمی‌شوند که طرف مقابل فکر می‌کند بی‌ارزش است. زمانی که از واقعیت‌ها برای طرح انتقاد استفاده می‌کنید، احتمال تاثیر مثبت انتقاد در فرد بیشتر خواهد بود.

پیامد انتقاد سازنده موجب تغییر رفتار منفی فرد مخاطب می‌شود و در شکوفایی استعدادها و خلاقیت‌ها تاثیر گذار خواهد بود.

مقاله

نسبت جهاد تبیین و آموزه امر به معروف و نهی از منکر

دکتر حمید ایماندار*

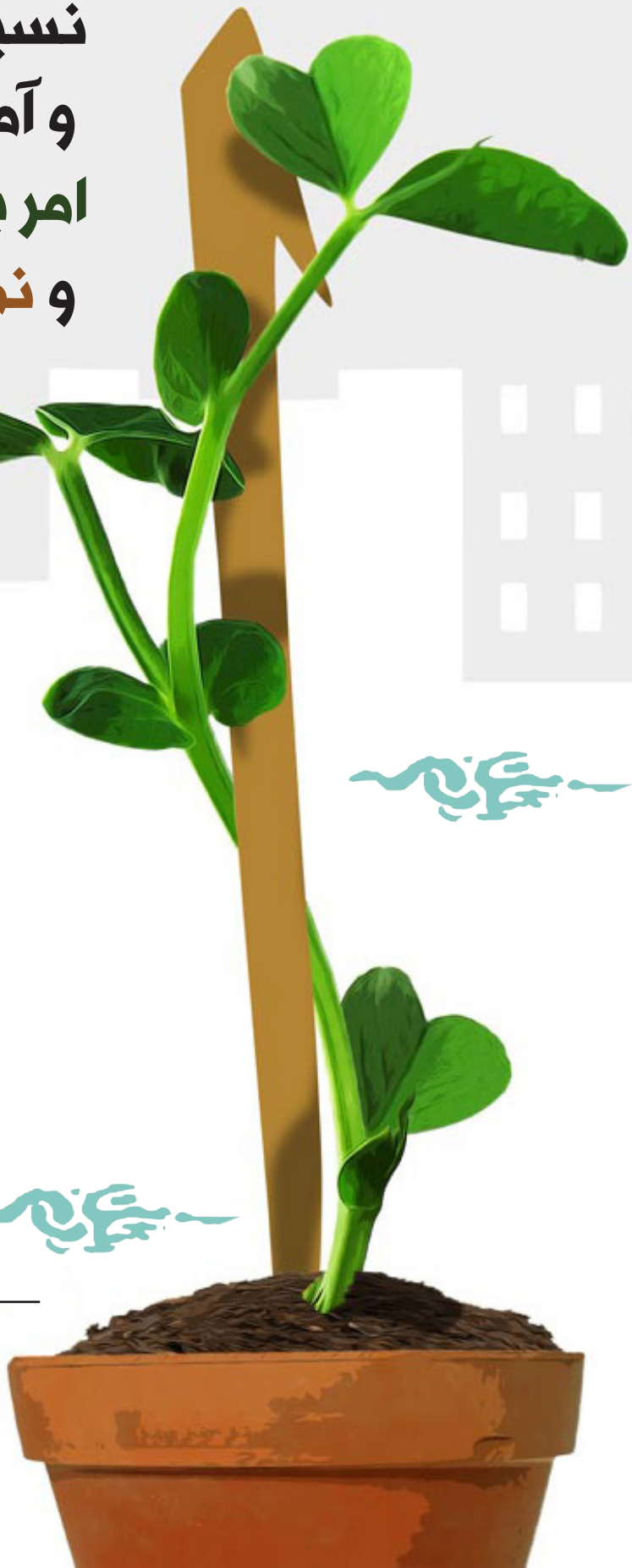
مقدمه

پیامبر اکرم (ص) به مثابه رهبری عدالت‌خواه و آزادی‌طلب، امام سجاد (ع) مظهر عبادت متضرعانه، امام حسین (ع) ما به ازای خارجی جهاد مخلصانه، امام علی (ع) مظهر عطوفت عیسوی و قوت و مدیریت موسوی و امام حسن (ع) به سان اصلاح‌گری بصیر هستند. با این مقدمه می‌توان درک بهتری از لوازم دینی جهاد تبیین داشت. جهاد تبیین در سیر تاریخی خود با آموزه‌های معرفتی امر به معروف و نهی از منکر گره خورده است. به عبارت دیگر، فهم عمیق و دقیق مقوله امر به معروف و نهی از منکر در کنار معرفت همه جانبه الگوهای مجسم این آموزه، زمینه مناسبی برای اجرای مؤثر و کم آسیب جهاد تبیین فراهم می‌کند.

”

تعامل رحمانی پیامبر اعظم (ﷺ) با کفار در فتح مکه، سکوت حق طلبانه علی (ع) با غاصبان خلافت و تعامل مصلحانه امام حسن (ع) با معاویه از بهترین نمونه‌های جهاد تبیین نرم هستند.

“

ضرورت روشنگری منصفانه

افزودنی است که باید با روشنگری، تلقی‌های غلط نسبت به نظام اسلامی را خنثی کرد. گاه برخی مقاومت‌ها در قبال دستاوردهای نظام حاصل جهل مفراط و تحقیق ناقص است و نباید از آن تعبیر به عناد و لجاجت مخاطب کرد، گاه یک روشنگری منصفانه زمینه‌ساز محو و عدم تکرار تلقی‌های غلط نسبت به اصول نظام اسلامی خواهد شد. یعنی اگر در صورت نهی، ضروری متوجه نهی‌کننده یا شخصی دیگر شود، واجب نیست. برخی انواع تبیین‌ها فاقد این شرط است؛ توجیه تراشی‌های بی‌وجه به جای پذیرش مصلحانه، اشتباهات نسبت به برخی کم‌کاری‌های متولیان نظام نسبت به مقولات فرهنگی و اقتصادی از مصادیق تبیینات هزینه‌ساز و مفسده‌انگیز است، چرا که مخاطب واقع‌بین با ملاحظه برخی ضعف‌ها و ملاحظه توجیهات بی‌وجه نسبت به اصل نظام و نیت مصلحانه جهادگران عرصه تبیین دچار تزلزل و شبهه خواهد شد. جهادگر تبیین باید دستاوردهای نظام را در پیش چشم مردم نیکو جلوه دهد.

تلاقی امر به معروف و نهی از منکر با جهاد تبیین

از منظر انواع امر به معروف و نهی از منکر نیز تلاقی این فریضه با جهاد تبیین روشن است. جهادگر باید اصول و دستاوردهای نظام را در پیش چشم جامعه هدف نیکو جلوه داده و منکرات مخالفان را منصفانه پیش چشم مخاطب بیاورد. در این باره توجه ویژه به آموزه انصاف مندرج در آیه سوره مائده بسیار مهم است، اینکه حتی نسبت به احوال دشمنان هم منصفانه اظهار نظر کنیم، قطعاً این رویه جهادگران تبیین، تأثیر شگفت خود را بر روی جامعه هدف گذاشت. تأکید بر امر و نهی لسانی با تحقق شرایط، همان جهاد تبیین مؤثر و بی‌آسیب است. زبان نرم، قول سدید و استوار و نیکو از شروط اساسی جهاد تبیین موفق به مثابه مصداق بارز امر به معروف است. نهایتاً در کنار جنگ نرم، جهاد تبیین مقابله سخت با معاندان فتنه‌گر شبهه‌افکن و دروغ‌پرداز خارجی و داخلی هم در پاره‌ای شرایط خاص ضامن انسجام اجتماعی و سلامت روانی جامعه است.

معرفی اسوه‌های جهاد تبیین و آگاهی به مولفه‌های جهاد تبیین

هر چند اولویت گستره وسیع جهاد نرم تبیین بر مقابله قهرآمیز با اخلاص‌گران این حوزه بر کسی پوشیده نیست، اما چنان که در صدر نوشتار تأکید شد معرفی اسوه‌های جهاد تبیین در کنار آگاهی دقیق نسبت به جوانب این فریضه، یک اصل قرآن‌بنیان است. در این راستا باید سیره عملی جهادگران تبیین در سیر تاریخی صدر اسلام تا انقلاب اسلامی مطالعه و مؤلفه‌های جهاد موفق معرفی و آسیب‌شناسی شود. ابوذر غفاری، حضرت زهرا (ع)، امام حسین (ع) و زینب کبری (ع) به عنوان پیش‌قراولان جهاد تبیین و در تعبیر دینی آن، امر به معروف و نهی از منکر با کدام استراتژی دین‌مدارانه در گستره‌ای تاریخ‌ساز و

”
**بر خلاف مقابله نبوی با مشرکان
 و جهاد علوی با فتنمگران، امام
 حسین (ع) با وجود قلت عدد و
 زمینه به ظاهر ناکافی فتح و ظفر،
 مبارزه با طواغیت را پیش گرفته
 و ماندگارترین و موثرترین جهاد
 تبیین سخت تاریخ را رقم زد.**“

کیفیت آموزه امر به معروف و نهی از منکر در جهاد تبیین

در برخی از منابع فقه امامیه، امر به معروف و نهی از منکر در شمار عبادات جای گرفته است و همین ویژگی و قرار گرفتن امر به معروف در کنار جهاد، شاخصی آشکار است که نشان می‌دهد امر به معروف از دیدگاه فقها، در ردیف یکی از عبادات جای گرفته و البته همچون جهاد، عبادتی با تأثیر اجتماعی تلقی شده است. از این منظر تبیین اصول، دستاوردهای دین و حکومت دینی، دفاع منصفانه و بصیرانه، نقد خیرخواهانه و نقدپذیری مصلحانه همگی ذیل عنوان جهاد تبیین از مصادیق مهم امر به معروف و نهی از منکر بوده و جهادی اجتماعی و امری عبادی به شمار می‌آید.

آگاهی متولیان به مولفه‌ها و تأثیر آن‌ها

متولیان جهاد تبیین باید به خوبی از دستاوردهای نظام اسلامی و آسیب‌ها و شبهات حول آن مطلع باشند. کتاب صعود چهل ساله نمونه موفق در تطبیق دقیق این لازمه است. گاه عدم اشراف به دستاوردها و مولفه‌های تهدیدکننده مشروعیت و مقبولیت نظام دینی جهاد تبیین آسیب‌زا خواهد بود. همچنین گاه جهاد تبیین به رغم مراعات مؤلفه‌های تأثیرگذاری از قبیل صحت و اتقان قول و نرم‌خویی تبیین در برهه‌ای خاص و یا توسط افرادی ویژه نه تنها مؤثر نبوده بلکه آسیب‌زاست. در این فضا باید زمینه‌سازهای لازم صورت گرفته و موانع ذهنی و عملی تأثیر جهاد تبیین برطرف شود. به عنوان نمونه تاریخ اسلام و انقلاب شاهد دوره‌هایی بوده که بهبود شاخصه‌های عدالت و رفاه اقتصادی در جوامع مستضعف زمینه تألیف و همراهی بیشتر قلوب مردم را فراهم آورده و تبیین‌های مطابق با واقع آسان‌تر مقبول واقع شده و تیغ گردش و پذیرش عمومی شبهات بی‌پایه مخالفان نظام کند می‌شود.

کارآمدی و عزت‌آفرینی گفتمان مقاومت در دفاع مقدس و جنگ با تکفیری‌ها بهترین نمونه جهاد تبیین سخت در تاریخ انقلاب است.

۶۶

شهادت طلبی امام حسین (ع) در صحنه عاشورا دید. در این واقعه بر خلاف مقابله نبوی با مشرکان و جهاد علوی با فتنه‌گران، امام حسین (ع) با وجود قلت عدد و زمینه به ظاهر ناکافی فتح و ظفر، مبارزه با طواغیت را پیش گرفته و ماندگارترین و موثرترین جهاد تبیین تاریخ را رقم زد.

دفاع مقدس و جنگ با تکفیری‌ها بهترین نمونه جهاد تبیین سخت

کارآمدی و عزت‌آفرینی گفتمان مقاومت در دفاع مقدس و جنگ با تکفیری‌ها، بهترین نمونه جهاد تبیین سخت در تاریخ انقلاب است. چنان که ملاحظه شد گاه جهاد تبیین نرم باید با جهاد تبیین سخت همراه می‌شد تا گستره تأثیر و نفوذ کلام مستدل فراهم آید. شهید حاج قاسم سلیمانی با دریافت بصیرانه این اصل میدان، دیپلماسی، جهاد و فرهنگ‌سازی را در طول هم مؤثر و لازم می‌دید، کارآمدی نظام در تأمین عزت، امنیت، کفایت و کرامت مردم بهترین جهاد تبیین و زمینه‌ساز پذیرش محاسن نظام اسلامی و پس زدن اکاذیب و اباطیل مخالفان است.

مؤثر مبلغ اسلام ناب محمدی شدند. آگاهی به مؤلفه‌های جهاد تبیین در کنار مطالعه سیره عملی اسوه‌های مجسم این عرصه است که ما را به وظایف خودمان در این زمانه آشنا کرده و زمینه‌ساز جهاد تبیین مؤثر و نافذ خواهد بود.

انواع و اقسام جهاد تبیین

اینکه در هر برهه‌ای به کدام قسم یا اقسام از جهاد تبیین باید بررسی شوند، به زمانه‌شناسی بصیرانه و موضوع‌شناسی مدقانه اهل آن زمان باز می‌گردد. در عصر ما نیز باید سهم هر یک از اقسام جهاد تبیین روشن شده تا نصب‌العین جهادگران این عرصه قرار گیرد.

جهاد تبیین نرم

جهاد تبیین نرم را به دو نوع می‌توان تقسیم کرد؛ نوع اول در صورت جهاد علمی و فرهنگی روشنگرانه متبلور شده است که به ویژه در تبلیغ دعامحورانه امام سجاد (ع) و نهضت علمی امام باقر (ع) و امام صادق (ع) مشاهده می‌شود. در نهضت انقلابی ایران نیز این گونه جهاد تبیین را در سیره عملی شهید مطهری و شهید بهشتی ملاحظه می‌کنیم. نوع دوم جهاد تبیین نرم را باید در تعامل رحمانی پیامبر اعظم (ص) با کفار در فتح مکه، سکوت حق طلبانه علی (ع) با غاصبان خلافت و تعامل مصلحانه امام حسن (ع) با معاویه اشاره کرد. در همه موارد مذکور وجه رحمانی و رؤفانه و مصلحانه دین، مؤثرترین تبیین و تبلیغ را رقم زده است. این سنخ از جهاد تبیین در سرتاسر نهضت انقلاب اسلامی هم کارکردهای مثبت خود را به نمایش گذاشته است. مسامحه روشنگرانه و مشفقانه نظام با فتنه‌انگیزان و دگرانیشان در برهه‌هایی از تاریخ انقلاب، بهترین تبیین از صورت مصلحانه نظام اسلامی را رقم زده است.

جهاد تبیین سخت

انمه معصومین (ع) گاهی برای زدودن موانع تبیین و روشنگری به مقابله سخت می‌پرداختند. جهاد با مشرکان و طواغیت عصر نبوی برای رفع موانع استضعاف اندیشه و تفکر آزاد و مقابله امام علی (ع) با جنگ طلبان جمل و کزاندیشان نهروان از نمونه‌های بارز رفع موانع جهاد تبیین موفق است. مقابله با فتنه‌انگیزان و معاندان رسانه‌ای ضد انقلاب و منافقین تیره روز از مثال‌های جهاد تبیین سخت است که زمینه ساز جهاد تبیین نرم است. نوع دوم از جهاد تبیین سخت را می‌توان در

تاریخچه

۹ تیر: شهادت امام محمد تقی (ع)

۱۶ تیر: شهادت امام محمد باقر (ع)

۱۸ تیر: روز عرفه

۱۹ تیر: عید سعید قربان

۲۴ تیر: ولادت امام علی النقی الهادی (ع)

۲۷ تیر: عید سعید غدیر خم

۲۹ تیر: ولادت امام موسی کاظم (ع)

۱۶ مرداد: تاسوعای حسینی

۱۷ مرداد: عاشورای حسینی

۱۹ مرداد: شهادت امام زین العابدین (ع)

۲۶ شهریور: اربعین حسینی

مقاله

نقش عدالت در حکمرانی اسلامی از منظر روایات

سیده محبوبه کشفی*

چکیده

مقاله حاضر به بررسی نقش تاثیرگذار عدالت در حکمرانی اسلامی پرداخته است. برقراری عدالت قردی و اجتماعی لازمه حفظ و تداوم هر جامعه‌ای است. توجه به عدالت و ابعاد آن از اهمیت ویژه‌ای در نزد معصومین (علیهم‌السلام) برخوردار است. معصومین (علیهم‌السلام) در زندگی فردی و اجتماعی خود بدان توجه داشته و بر پایه عدالت و انصاف عمل کرده‌اند. اینک در این پژوهش به روش توصیفی سعی بر آن بوده که ضرورت این مسئله و نگاه معصومین (علیهم‌السلام) بدان پرداخته شود. بیداری اسلامی همان تحولات فکری در جهت بازگشت به حاکمیت قرآن است. از جمله مهمترین نتایج پژوهش حاضر این است که برقراری عدالت جزء لاینفک جامعه‌ی اسلامی است.

واژگان کلیدی: عدالت، حکمرانی، معصومین (علیهم‌السلام)، اسلامی.

مقدمه

فرهنگ اسلامی به ما می‌آموزد که در هر مکان و زمان، به یاری مظلوم شتافته و او را از چنگ ستم‌رهای بخشیم. اعانت مظلوم در بعد فرهنگی و فکری، به مراتب از یاری فیزیکی او در مسائل مادی ارزنده‌تر است؛ زیرا اگر فرد و جامعه در استضعاف فرهنگی به سر برند چه بسا زمینه‌های ستم‌پذیری بیشتری را به وجود خواهند آورد و ستمگران دیگری را بر سرنوشته خویش حاکم سازند، اما اگر رشد فرهنگی یافته و از اسارت جهل و نادانی آزاد شوند، با اتکای بر توانایی‌های فکری خود، زنجیرهای اسارت و ستم را پاره کرده و اجازه هیچ گونه استعمار و ظمی را به دیگران نخواهند داد.

یکی از موضوعات مهم در زمینه‌ی آئین حکمرانی اسلامی، مسئله‌ی حکمرانی اسلامی بر مبنای عدالت است. عدالت در آیین حیات‌بخش اسلام جایگاه رفیع و ارزشمندی دارد و در سه بخش اعتقادی، فردی و اجتماعی ارائه شده است. دین اسلام برای برقراری عدالت میان انسان‌ها برنامه‌های اساسی دارد، برنامه‌های تربیتی و انسان‌سازی که در راستای جلوگیری از ستم و برقراری قسط و عدل ارائه شده است. از این رو، انبیاء و اولیاء خدا مأمور شدند تا قانون خداوند را در میان مردم اجرا کرده و عدالت را برقرار سازند.

عدل در لغت

از حقوق آنان نموده و از آنان در جهت تخریب دین و بی‌عدالتی استفاده می‌کنند. در چنین مواقعی است که اسلام برای حمایت از مظلوم و دفاع از حق محرومان فریضه جهاد را در دین پیش بینی کرده است و این امر اگر در آغاز کار جز کشتار و خرابی و ویرانی چیزی در پی ندارد ولی در نهایت و سرانجام کار دست ظالمان را از حریم مظلومان قطع کرده و فکر تجاوز و تعدی را از ذهن دشمنان پاک می‌کند. در نتیجه دین و دنیای سالم و صالحی را به جامعه عرضه می‌دارد.

افراد جامعه در این باره مسؤولیتی خطیر دارند و موظفند به شکل انفرادی یا دسته جمعی در برابر ظالمان بایستند و به مظلومان یاری رسانند. رسول گرامی اسلام (ﷺ) بارانش را فرمان داده بود که ستمدیده را یاری نمایند. (عاملی، بی‌تا، ج ۳، ص ۳۰۱)

ضرورت عدالت در جامعه اسلامی

دین اسلام از جانب خداوند عادل و حکیم نازل شده است و همه پیروانش را به عدالت‌ورزی مأمور کرده است. در مورد تزامم حقوق مردم نیز رسیدن هر کس را به سهم و حق خود لازم می‌داند. همچنین یکی از اهداف جهاد در اسلام، دفاع از ستمدیدگان و حمایت از مردان، زنان و کودکان محروم و ناتوان است. خداوند در سوره نساء چنین فرموده است: «وَمَا لَكُمْ لِاتِّقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمِ اهْلُهَاوَ جَعَلَ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ وَلِيًّا وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ نَصِيرًا» (نساء/ ۷۵). «و چرا شما در راه خدا [و در راه نجات] مردان و زنان و کودکان مستضعف نمی‌جنگید؟ همانان که می‌گویند: «پروردگارا، ما را از این شهری که مردمش ستم‌پیشه‌اند بیرون ببر، و از جانب خود برای ما سرپرستی قرار ده، و از نزد خویش یاری برای ما تعیین فرما».

جهاد مایه آبادی و اصلاح امور دین و دنیا می‌شود؛ زیرا همیشه طاغوتیانی هستند که با تسلط بر مردم مستضعف، اقدام به بهره برداری

عدالت از منظر معصومین (علیهم‌السلام)

با بررسی آموزه‌های اسلامی می‌توان چنین برداشت کرد که معصومین (علیهم‌السلام) بر برقراری عدالت در جوامع تأکید کرده و برای آن اهمیت ویژه‌ای قائل بودند. پیامبر اکرم (ص) فرمودند: «هر کس به فریاد برادر مسلمانش برسد و او را از غم و گرفتاری نجات دهد، خداوند ثواب ده کار نیک برای او می‌نویسد، ده درجه بر درجاتش (در بهشت) می‌افزاید، ثواب آزاد کردن ده بنده به او عطا می‌کند، ده بالا را از او دور می‌گرداند و روز قیامت ده شفاعت برای او آماده می‌کند.» (ابن بابویه، ۱۴۰۶، ص ۱۷۸)

سعید بن قیس همدانی می‌گوید: «روزی در شدت گرما، امیر مؤمنان (علیه‌السلام) را در سایه دیواری دیدم، عرض کردم: «امام! در این گرما اینجا چه می‌کنید؟». «فرمود: «مَا خَرَجْتُ إِلَّا لِأَعِيْنَ مَظْلُومًا أَوْ أَعِيْنَ مَلْهُوفًا» از منزل خارج نشدم جز برای یاری ستمدیده یا فریاد رسی یک بیچاره!» (نوری، بی‌تا، ج ۱۲، ص ۴۱۶)

یک ماه روزه (مستحبی) و اعتکاف در مسجدالحرام است. خداوند نیز او را در دو جهان یاری می‌کند.

نتیجه

با توجه به عملکرد معصومین (علیهم‌السلام) در زندگی‌های فردی و اجتماعی می‌توان به اهمیت این مسئله پی برد. لازمه این مهم در بقاء جامعه اسلامی بسیار حائز اهمیت است. این امری است که معصومین (علیهم‌السلام) در تمامی ابعاد زندگی فردی و اجتماعی خود بدان توجه داشته و دیگران را نیز بدان ترغیب می‌کردند.

همچنین در زیارت امام حسین (علیه‌السلام) می‌خوانیم: «شهدانک قد امرت بالقسط و العدل و دُعوتَ الیهما». ماهیت عدالت خواهی در قیام عاشورا و ظلم ستیزی امام حسین (علیه‌السلام)، سرمایه الهام ملت ما در قیام بر ضد طاغوت بود. امام خمینی (ره) بر این ماهیت تصریح کرده است: «سید الشهدا (علیه‌السلام) از همان روز اول که قیام کردند برای این امر، انگیزه شان اقامه عدل بود». (سازمان مدارک فرهنگی انقلاب اسلامی، ۱۳۸۶، ج ۲۰، ص ۱۸۹)

در مورد اهمیت عدالت نیز امام صادق (علیه‌السلام) فرمودند: «مَا مِنْ مُؤْمِنٍ يُعِينُ مُؤْمِنًا مَظْلُومًا إِلَّا كَانَ أَفْضَلَ مِنْ صِيَامِ شَهْرٍ وَاعْتِكَافِهِ فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ... وَ نَصْرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» (ابن بابویه، ۱۴۰۶، ص ۱۴۷) «هیچ مومنی، مومن مظلومی را یاری نمی‌کند، مگر اینکه این کارش بهتر از

فهرست منابع

قرآن کریم، ترجمه محمد مهدی فولادوند

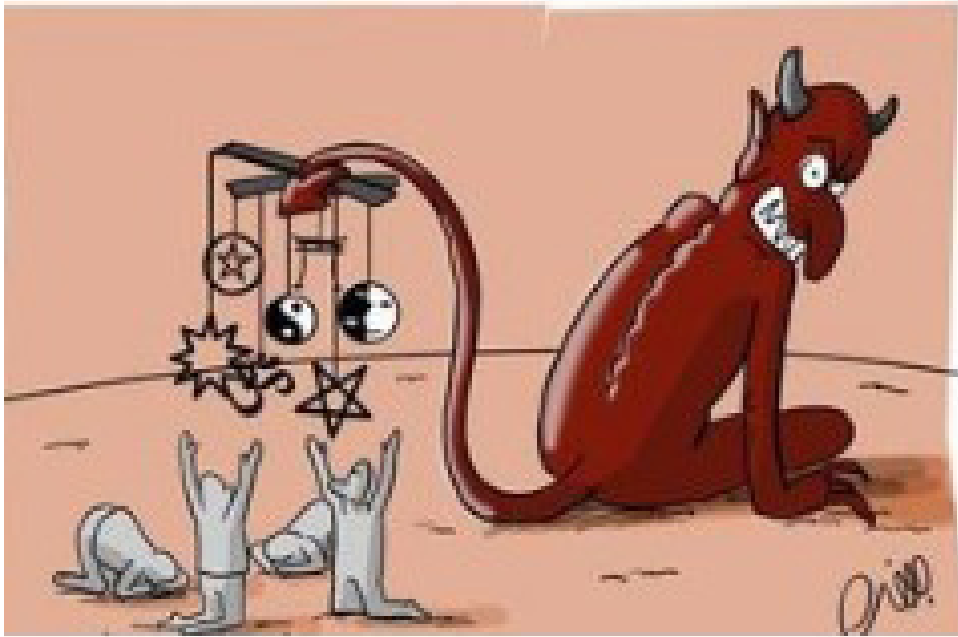
ابن بابویه، محمد بن علی (۱۴۰۶)، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، قم: دارالشریف الرضی.

راغب اصفهانی، حسین بن محمد (۱۴۱۲)، المفردات فی غریب القرآن، بیروت: دارالعلم دارالشامیه.

عاملی، شیخ حر (بی تا)، وسایل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، بیروت: داراحیاء التراث العربی.

مصطفوی، حسن (۱۳۶۰)، التحقیق فی کلمات القرآن الکریم، تهران: بنگاه نشر و ترجمه کتاب.

نوری، حسین بن محمد تقی (۱۴۰۸)، مستدرک الوسائل، بیروت: موسسه آل البيت (علیهم‌السلام).

تبیین عرفان های کاذب

زهرا شمشیری*

دنیوی و خیالی اصرار می‌ورزند و انسان را در حیطه‌ی امور بی‌پایه متوقف می‌کنند. در عرفان‌های کاذب، خداوند به عنوان خالق و مدیر نظام هستی انکار و دین و حیانی که در آن توحید ملاک است، نادیده گرفته می‌شود. در این دسته از عرفان‌ها، شریعت و طرق صحیحی که انسان را به خداوند متصل می‌نماید، انکار می‌شود و در مقابل، هر کاری برای رسیدن به خواسته‌های بشری مشروع اعلام می‌شود. در نهایت، در عرفان‌های کاذب، جهان آخرت انکار می‌شود و پرداختن به شادی و لذت جایگزین آن می‌گردد.

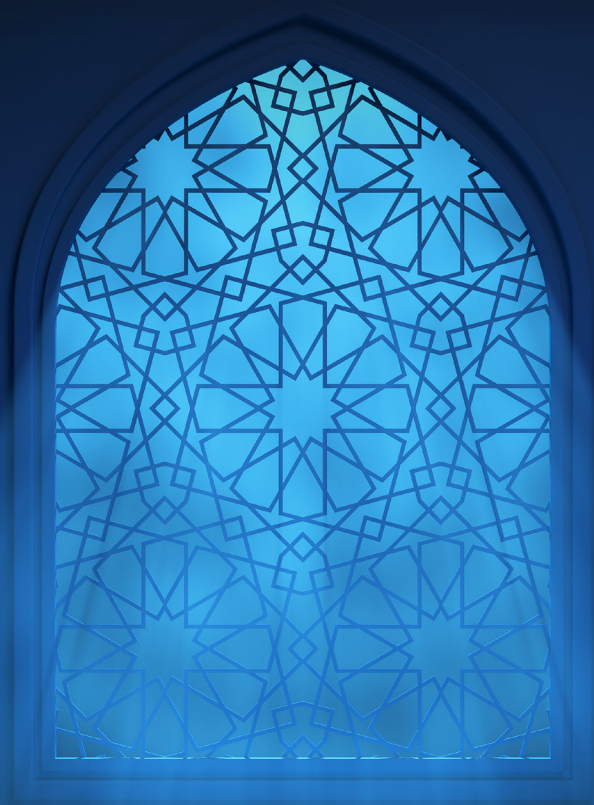
عرفان در اصطلاح دینی مسیر رسیدن انسان به خداوند و کامل‌ترین مقصود او را با تکیه بر شهود بیان می‌کند و دستورالعمل‌های اساسی و کاربردی را برای تحقق این هدف می‌نمایاند. حال که به تعریف عرفان دست یافته‌ایم، می‌توانیم عرفان حقیقی را از عرفان کاذب تمییز دهیم؛ عرفان حقیقی، به مجموعه روش‌هایی اطلاق می‌گردد که انسان را به شناختی صحیح از خداوند می‌رساند و با دو معیار عقل و فطرت نیز سازگار است. حال آن که عرفان‌های کاذب با هدفی غیر از سوق دادن انسان به خداوند و صرفاً با تأکید بر راه و روش‌های انسانی بر مفاهیمی

در محضر روایت

وَاللَّهُ اللَّهُ فِي الْجِهَادِ بِأَمْوَالِكُمْ وَ أَنْفُسِكُمْ وَ السِّنْتِكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

خدا را خدا را درباره جهاد با اموال و جان و زبانتان در راه خدا

نامه ۴۷ نهج البلاغه (وصیت امام علی (ع) به امام حسن (ع) و امام حسین (ع))

معرفی کتاب

سیده محبوبه کشفی*

کتاب «جهاد تبیین» با محوریت بیانات رهبر معظم انقلاب درباره‌ی موضوع اهمیت و بایسته‌های جهاد تبیین توسط حجت‌الاسلام سعید صلح میرزایی گردآوری شده است. چاپ مجدد کتاب در بازه‌ی زمانی دو ماهه حکایت از مطالب سودمند و کاربردی آن دارد. در واقع چاپ این کتاب در مدت زمان دو ماهه به ۸ هزار نسخه چاپ رسیده است. اینک گزارشی مختصر از فصول کتاب در ذیل ذکر می‌شود؛

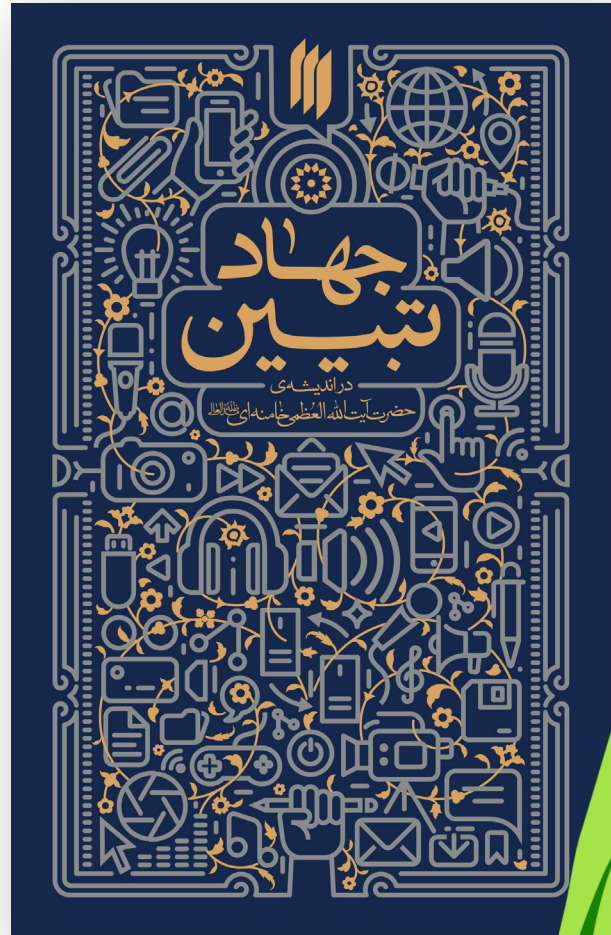
فصل اول (کلیات)؛ در این فصل به تعریف جهاد، جهاد تبیین، فواید و آثار تبیین پرداخته شده است.

فصل دوم (الزامات جهاد تبیین)؛ دومین فصل از کتاب به سیاست‌ها، بایدها و نبایدهای جهاد تبیین اختصاص یافته است.

فصل سوم (روش‌ها و انحاء)؛ در فصل سوم به برخی از روش‌های مذکور در بیانات رهبر انقلاب اشاره شده است.

فصل چهارم (موضوعات نیازمند تبیین)؛ گردآورنده با اتکا به بیانات رهبر، بیش از سی موضوع جهت مطالبه و تبیین دقیق، مطرح کرده است.

فصل پنجم (وظایف اقشار خاص)؛ در فصل پایانی کتاب به وظایف اقشار و نهادهای مختلف در زمینه جهاد تبیین پرداخته شده است.

حل جدول شماره قبلی

۹	۸	۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱	
ی	و	ن	ع	م	ط	ا	ش	ن	۲
✦	د	و	ر	و	✦	ی	ا	و	۳
✦	✦	ز	✦	س	ی	ا	د	ر	۴
✦	ه	د	ن	ی	ا	✦	ی	✦	۵
ع	✦	ه	ط	✦	د	ی	✦	ف	۶
ص	ن	✦	ف	و	خ	✦	ک	ر	۷
ی	د	ا	ه	✦	د	م	ا	ح	۸
ا	✦	ث	✦	✦	ا	د	ل	ی	۹
ن	ا	م	ی	ا	✦	د	✦	ن	۱۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحزب

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى ابْنِ بَعْثِ الْفَوْزِ الْفَوْزِيِّ
الْبَيْهَقِيِّ مُحَمَّدِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُحَمَّدِ بْنِ
الْبَيْهَقِيِّ الْبَيْهَقِيِّ الْبَيْهَقِيِّ الْبَيْهَقِيِّ
مَوْلَى الْبَيْهَقِيِّ الْبَيْهَقِيِّ الْبَيْهَقِيِّ الْبَيْهَقِيِّ

